

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2021 - 2025

Wstęp

Gminny program przeciwdziałania narkomanii na lata 2021-2025 został opracowany w oparciu o treść ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050).

Stanowi on kontynuację dotychczasowych działań określonych w programie na lata 2016 - 2020 i jest dostosowany do aktualnych potrzeb w tym zakresie w naszej Gminie.

Narkomania jest zjawiskiem ogólnoswiatowym. Powstaje na podłożu przeobrażeń zachodzących we współczesnym świecie i staje się poważnym problemem społecznym. Stanowi wyzwanie cywilizacyjne o zasięgu globalnym. Niesie ze sobą poważne ryzyko dla zdrowia publicznego, szczególnie w kontekście chorób infekcyjnych (HIV, żółtaczka, gruźlica). Powszechnie znana jest skala trudności w leczeniu, rehabilitacji i readaptacji osób uzależnionych, w przywracaniu ich do normalnego życia. Ponadto narkomania jest ściśle związana z wieloma innymi problemami społecznymi, takimi jak: ubóstwo, bezrobocie, przestępczość, bezdomność. Problem narkotyków w Polsce istnieje i dotyczy wszystkich regionów kraju. Występuje w różnych grupach społecznych, zarówno wśród młodzieży jak i dorosłych.

W naszej gminie zjawisko narkomanii jeszcze nie przybrało niepokojących rozmiarów, jednak nie uciekamy od problemów. Działania profilaktyczne z zakresu narkomanii prowadzone są głównie przez szkoły poprzez realizację różnych programów, happeningów, warsztatów i szkoleń mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa uczniów.

Niniejszy program jest integralną częścią Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Sępopol na lata 2016-2023, a kierunki działań są zgodne z Krajowym Programem Przeciwdziałania Narkomanii, wpisują się w cele określone w Narodowym Programie Zdrowia i są spójne z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych .

Diagnoza problemu

Lokalna diagnoza zagrożeń wynikających z zażywania narkotyków została dokonana w oparciu o:

- strategię rozwiązywania problemów społecznych Miasta i Gminy Sępopol na lata 2016-2023;
- informacje uzyskane z Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- informacje z Posterunku Policji;
- raportu z socjologicznych badań empirycznych realizowanych w ramach Ogólnopolskiej Diagnozy Społecznej Uczniów 2018 pt. „Lustro” dla miast i gmin biorących udział w kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł 2018” opracowanego przez dr n. hum. Błażeja Adama Dyczewskiego.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych Miasta i Gminy Sępolek dostrzega problem narkomanii.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępoleku, w latach 2016-2020 nie odnotował zgłoszeń osób, ani rodzin, które wymagałyby wsparcia z powodu zagrożenia, bądź występowania problemu narkomanii.

Posterunek Policji w Sępoleku informuje, że w latach 2016- 2020 prowadzono jedno postępowanie wobec jednej osoby o popełnienie czynu zawartego w ustawie z dnia 29 maja 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

**Skrót z raportu socjologicznych badań empirycznych realizowanych w ramach
Ogólnopolskiej Diagnozy Społecznej Uczniów 2018 pt. „Lustro” dla miast i gmin
biorących udział w kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł 2018” opracowanego przez
dr n. hum. Błażeja Adama Dyczewskiego.**

Zasadniczym celem badania było przedstawienie i charakterystyka młodzieży szkolnej (klasy V-VIII) w głównych obszarach życia społecznego, jak również wskazanie na czynniki społeczno-demograficzne determinujące skalę tego zjawiska. Cel ten został zrealizowany poprzez przedstawienie obrazu polskiej młodzieży w następujących obszarach: szkoła, rodzina, zdrowie, zwyczaje żywieniowe, przemoc i agresja, granie w gry, korzystanie z internetu i smartfona, podstawowe czynności życia codziennego, praca i ekonomia, kapitał społeczny.

Badaną populację stanowili uczniowie szkół podstawowych z gminy, biorący udział w kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł 2018”. Do badań ankietowych za zgodą rodziców przystąpiły dzieci i młodzież w dwóch grupach wiekowych: klasy młodsze (V i VI klasa szkół podstawowych- 67 uczniów- 36 dziewcząt i 31 chłopców) oraz roczniki starsze (czyli klasy VII i VIII szkół podstawowych- 54 uczniów- 28 dziewcząt, 26 chłopców). Badanie było realizowane za pomocą liczącego 60 pytań kwestionariusza ankiety internetowej (CAWI) wypełnianej audytoryjnie w dniach 1 października 2018 r. – 12 stycznia 2019 r.

Do niedawna głównymi nałogami młodzieży było: palenie papierosów, picie alkoholu i zażywanie narkotyków. Ostatnie raporty z badań „Młodzi i substancje psychoaktywne” (przeprowadzonych wśród uczniów szkół podstawowych i gimnazjów) wskazują, iż zwiększa się powszechność zażywania przez młodzież preparatów poprawiających zdolność koncentracji, często wywołujących, jako skutek uboczny, halucynacje. Do niedawna ignorowano ten problem ze względu na okazjonalne przyjmowanie przez uczniów leków dostępnych w aptece bez recepty, a cieszących się popularnością ze względu na efekty pojawiające się po zażyciu dawki wyższej niż terapeutyczna (Potocka-Banaś et al., 2013). Do tej grupy środków powszechnie dostępnych można zaliczyć napoje energetyczne, niekiedy łączone z alkoholem, oraz leki w znacznie przekroczonych dawkach. Napoje energetyczne należą do używek, które konsumenci- cechujący się dużą aktywnością psychoruchową – stosują jako uzupełnienie diety w celu poprawienia koncentracji i zwalczania objawów zmęczenia. Ze względu na zawartość kofeiny, tauryny, glukozy, a także ryboflawiny, pirydoksyny i guarany, są to używki o udokumentowanym negatywnym wpływie na organizm człowieka. Z tego powodu nie powinny być podawane osobom poniżej 16 roku życia (Pawlas, Hołojda&Burst, 2017).

Wyniki badań przeprowadzonych na przełomie roku 2018/2019 dla gminy Sępolek przedstawiają się następująco. W obszarze zażywania preparatów podnoszących zdolność koncentracji zauważono, iż napoje energetyczne przynajmniej raz na tydzień pije prawie co szósty ankietowany z klas V-VI (17%), a co czwarty spożywa je przynajmniej raz w miesiącu (28%). W klasach VII-VIII co trzeci (37%) sięga po napoje energetyczne przynajmniej raz na tydzień, a co piąty (19%) przynajmniej raz w miesiącu. Zażywanie tych

substancji dosyć wyraźnie różnicuje płeć uczniów. W klasach młodszych napoje energetyczne częściej piją chłopcy (61%) niż dziewczęta (36%). W klasach starszych spożycie jest wyższe i także uzależnione od płci. Spośród starszych uczniów napoje energetyczne przynajmniej raz na tydzień pije co czwarta dziewczynka (25%) i co drugi chłopiec (50%).

Spośród badanych leki przeciwbólowe co najmniej raz w tygodniu zażywa co dziesiąty (10%) ankietowany z klas młodszych, a niemalże połowa zażywa je co najmniej raz w miesiącu (47%). Na podstawie wyników badań można powiedzieć, że wraz z wiekiem rośnie ich spożycie (klasy V-VI – 58%; klasy VII-VIII – 70%). Zarówno w grupie młodszych ankietowanych, jak i starszych obserwujemy częstsze zażywanie leków przeciwbólowych przez dziewczęta. W młodszej grupie sięganie po środki przeciwbólowe deklaruje 60% dziewcząt, a w grupie starszej już 86%.

W kwestionariuszu ankiety postawiono respondentom pytanie o to, czy oni sami w ciągu ostatnich 12 miesięcy palili marihuanę, zażywali dopalacze czy inne środki zastępcze. Wyniki przedstawiają się następująco:

Do zapalenia marihuany przynajmniej raz na tydzień przyznało się 2% ogółu ankietowanych z klas starszych – częściej dziewczęta (3,6%). W ciągu miesiąca taka sama grupa chłopców i dziewcząt deklaruje palenie marihuany – (4%).

Po nowe substancje psychoaktywne i środki zastępcze (dopalacze) jako jeden z najbardziej niebezpiecznych środków odurzających – wywołujących nieodwracalne zmiany w organizmie, niekiedy zakończone zgonem – w ciągu ostatniego roku sięgnęło 2% uczniów z klas starszych i były to same dziewczęta. Nikt z klas młodszych nie odpowiedział twierdząco na to pytanie. Podobnie jak w przypadku marihuany można zauważyć tendencję do zwiększania się, wraz z wiekiem, wskaźnika korzystających z dopalaczy młodych ludzi. Należy przy tym pamiętać, że każde zażycie tego środka psychoaktywnego może zakończyć się tragicznie.

Podsumowując rozważania na temat zażywania przez młodzież różnych substancji odurzających zauważa się, pozornie znikomą skalę zjawiska w naszej gminie. Jednak sytuacja budzi zaniepokojenie, gdyż wraz z wiekiem przybywa uczniów gotowych zapalić marihuanę czy sięgnąć po inne środki zastępcze. Niepokoić może również częstotliwość sięgania młodych ludzi po napoje energetyzujące oraz leki OTC, które mogą okazać się swoistą przepustką do eksperymentowania z nowymi substancjami psychoaktywnymi, czy środkami zastępczymi.

Mając na uwadze statystyki ogólnopolskie, świadczące o narastaniu problemu narkomanii i sięganiu po środki psychoaktywne środki zastępcze, należy skoncentrować się na działaniach prewencyjnych w ramach profilaktyki uniwersalnej lub selektywnej, które będą miały długofalowe oddziaływanie a nie będą incydentalnym zdarzeniem. Problemem, który pogłębia w/w zjawiska jest przede wszystkim brak możliwości zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży w miejscu zamieszkania (brak liderów środowiskowych oraz dobrze wyposażonych świetlic wiejskich). Należy podjąć wszelkie możliwe środki, aby wspierać prawidłowy rozwój i funkcjonowanie fizyczne, psychiczne i społeczne mieszkańców gminy Sępólno, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

Cele programu

Cel główny:

Wzrost świadomości społeczności gminnej w zakresie zagrożeń płynących z używania narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych.

Cele szczegółowe:

- 1) stworzenie spójnego systemu przeciwdziałania narkomanii poprzez nawiązywanie współpracy różnych instytucji, stowarzyszeń m. in. w celu realizacji programów edukacji zdrowotnej, zmierzających do modyfikowania stylu życia, szczególnie wśród dzieci i młodzieży;
- 2) zainicjowanie długofalowego procesu edukacji społecznej polegającego na dostarczaniu fachowej wiedzy wszystkim podmiotom zainteresowanym tematem zagrożeń związanych z narkomanią oraz informowanie o dostępnych formach pomocy;
- 3) wypracowywanie wśród dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych racjonalnych postaw wobec narkotyków i innych substancji o działaniu odurzającym poprzez wdrażanie i realizację programów profilaktycznych;
- 4) niesienie pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy z narkotykami lub nowymi substancjami psychoaktywnymi.

Zadania programu

1. Zapewnienie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem poprzez:
 - kontynuowanie działalności Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego dla osób z problemem uzależnienia od narkotyków i nowych substancji psychoaktywnych (pomoc psychologiczna, motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego);
 - upowszechnianie informacji dotyczących adresów instytucji, ruchów samopomocowych i innych miejsc, gdzie można skorzystać z profesjonalnego wsparcia w konkretnych sytuacjach życiowych, mających związek z problemem uzależnienia od narkotyków.
2. Udzielanie rodzinom, u których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej poprzez:
 - dokonywanie diagnozy sytuacji w rodzinach dotkniętych problemem narkomanii w Punkcie Konsultacyjno - Informacyjnym;
 - informowanie o możliwości uzyskania pomocy od jednostek specjalistycznych.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów, poprzez:
 - realizację zajęć z elementami profilaktyki prowadzonych na terenie szkół i świetlic wiejskich;
 - współpracę ze szkołami w realizacji zadań wynikających ze szkolnych programów wychowawczo- profilaktycznych;
 - dofinansowanie programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i rodziców w zakresie używania substancji psychoaktywnych;
 - dofinansowanie warsztatów, porad, debat na temat rozwiązywania problemu narkomanii oraz szkoleń dotyczących profilaktyki używania substancji psychoaktywnych;
 - organizowanie w szkołach kampanii edukacyjnych nt. problematyki narkomanii oraz udział w kampaniach i akcjach ogólnopolskich;
 - dofinansowanie szkoleń z dziedziny przeciwdziałania narkomanii dla grup zawodowych zajmujących się prowadzeniem działań profilaktycznych i terapeutycznych z dziećmi, młodzieżą oraz osobami dorosłymi;

- upowszechnianie materiałów edukacyjnych o tematyce antynarkotkowej - plakaty, ulotki, informatory;
 - realizowanie elementów profilaktyki podczas imprez organizowanych na terenie gminy.
4. Wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii poprzez:
- współpracę z instytucjami, organizacjami pozarządowymi, kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi w zakresie realizacji programów profilaktyczno - edukacyjno - informacyjnych dla dzieci, młodzieży i dorosłych członków społeczeństwa;
 - współpracę z Policją w celu prowadzenia wspólnych działań profilaktycznych i prewencyjnych.
5. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego realizowana będzie poprzez:
- pomoc Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępopolu (dokonywanie przez pracowników socjalnych diagnozy sytuacji w rodzinach dotkniętych problemem używania substancji odurzających, udzielanie pomocy rodzinom, w których występuje problem uzależnienia od środków odurzających oraz osobom uzależnionym od środków odurzających z wykorzystaniem kontraktu socjalnego).

Realizatorzy programu i podmioty współpracujące

1. Realizatorem Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii będzie Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sępopolu.
2. Partnerami w realizacji zadań określonych w programie będą następujące podmioty:
 - Placówki oświaty;
 - Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
 - Policja;
 - Straż Graniczna;
 - Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury;
 - Miejsko-Gminne Stowarzyszenie Bezrobotnych;
 - Parafie;
 - Służba zdrowia;
 - Organizacje pozarządowe, stowarzyszenia.

Adresaci programu

Program skierowany jest do wszystkich mieszkańców Gminy Sępopol, którzy w życiu codziennym spotykają się z problemem narkomanii oraz jego konsekwencjami, a także do wszystkich zainteresowanych tą problematyką, a w szczególności do:

- dzieci, młodzieży i osób dorosłych z grup ryzyka,
- osób uzależnionych i współuzależnionych od narkotyków,
- rodzin z problemem narkotykowym,
- pracowników podmiotów działających na terenie miasta i gminy Sępopol, a zajmujących się zawodowo przeciwdziałaniem narkomanii (pedagodzy, nauczyciele, psychologowie, pracownicy socjalni, terapeuci).

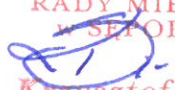
Monitoring i ewaluacja programu

Wskaźnikami stanowiącymi podstawę dokonania oceny Programu będą:

- liczba osób, którym udzielono pomocy w związku z rozpoznaniem problemu narkomanii;
- liczba dofinansowanych programów profilaktycznych;
- liczba uczestników programów profilaktycznych;
- ilość zrealizowanych lub dofinansowanych szkoleń nt. narkomanii;
- ilość osób biorących udział w szkoleniach;
- liczba przeprowadzonych warsztatów, odbytych koncertów profilaktycznych i spektakli edukacyjnych;
- liczba materiałów informacyjno-edukacyjnych rozdzielonych na terenie gminy.

Zasady finansowania programu

1. Środki na realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii pochodzą zgodnie z art.18² ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.
2. Wysokość środków na realizację zadań ujętych w programie na lata 2021 – 2025, określa się corocznie w uchwale budżetowej.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ
w SEPOPOLU

Krzysztof Siudek